

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3998

Vragen van het lid **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *een onderzoek dat uitwijst de bedrijvenlobby het Europese IMVO voorstel heeft beïnvloed* (ingezonden 1 juli 2022).

Antwoord van Minister **Schreinemacher** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 13 september 2022).

Vraag 1

Heeft u het rapport «Inside Job» van Europese lobbywaakhond Corporate Europe Observatory (CEO) gelezen?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Kunt u een reflectie geven op de rol, taken en doelen van de Regulatory Scrutiny Board (RSB), die volgens dit onderzoek een essentiële rol heeft gespeeld in het afzwakken van regels omtrent het Europese beleid voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)? Welke partijen en belangen vertegenwoordigt het RSB volgens u in de Europese Unie?

Antwoord 2 en 3

De RSB is een raadgevend orgaan dat de Europese Commissie ondersteunt bij effectbeoordelingen en evaluaties. De RSB brengt adviezen uit over de kwaliteit van effectbeoordelingsverslagen bij de voorbereiding van nieuwe (wetgevings)initiatieven waarvan aanzienlijke economische, sociale of milieugevolgen worden verwacht. Daarnaast brengt de RSB adviezen uit over de kwaliteit van verslagen met betrekking tot belangrijke evaluaties van afzonderlijke beleidsmaatregelen of EU-wetgeving. Verder publiceert de RSB adviezen over de kwaliteit van verslagen met betrekking tot evaluaties waarbij verschillende maatregelen samen worden geanalyseerd («fitness checks»). De adviezen van de RSB bevatten aanbevelingen voor de Europese Commissie

¹ Inside job | Corporate Europe Observatory

om de verslagen te verbeteren. Het RSB-oprichtingsbesluit² bepaalt dat de leden van de RSB en het ondersteunend personeel bij de uitvoering van hun taken worden geacht onafhankelijk te handelen en dat zij geen instructies mogen vragen of aanvaarden.

Elk (wetgevings)initiatief met een effectbeoordeling moet vergezeld gaan van een positief advies van de RSB over de kwaliteit van het effectbeoordelingsverslag.³ Bij een negatief advies moet het effectbeoordelingsverslag herzien worden en opnieuw aan de RSB worden voorgelegd voordat de Commissie verdere stappen zet. Als de RSB tweemaal een negatief advies heeft gegeven, mag alleen de vicevoorzitter voor Interinstitutionele Betrekkingen en Prognoses het (wetgevings)initiatief aan het College van commissarissen voorleggen. Het college besluit over het al dan niet doorgaan met het initiatief.⁴

Vraag 4 en 5

Wat vindt u van de constatering van CEO dat de Europese Commissie onder andere heeft aangegeven dat het sterk verkleinen van de reikwijdte een direct gevolg was van de negatieve opinies van de RSB?

Wat vindt u van de constatering van CEO dat de RSB ook grote invloed heeft gehad op onderdelen van het voorstel van de Europese Commissie, waaronder de gevestigde zakenrelaties en grote ruimte voor vrijwillige initiatieven, audits en contractclausules, wat heeft geresulteerd in zwakkere artikelen over aansprakelijkheid, plichten voor bestuurders en Klimaat dan oorspronkelijk gepland?

Antwoord 4 en 5

In overeenstemming met zijn taak, bevatten de adviezen van de RSB aanbevelingen voor de Europese Commissie om de effectbeoordelingsverslagen te verbeteren. In het geval van de *Corporate Sustainability Due Diligence Directive* (CSDDD) heeft de Commissie ervoor gekozen het voorstel toch door te zetten, ondanks twee negatieve opinies van de RSB. In de toelichting bij het richtlijnvoorstel motiveert de Commissie deze keuze. De Commissie geeft in het voorstel en het begeleidende *Staff Working Document*⁵ weer welke wijzigingen zij op basis van het advies van de RSB heeft doorgevoerd. Het is aan de Europese Commissie om te bepalen in hoeverre zij de adviezen van de RSB opvolgt voor het verbeteren van de effectiviteitsbeoordelingsverslagen en de daaruit volgende (wetgevings)initiatieven.

Vraag 6 en 7

Bent u bekend met het verzoek van het Deense Ministerie van Economische Zaken aan bedrijvenorganisatie Danish Industry in maart 2021 om via zusterorganisatie VNO-NCW Nederlandse ministeries te belobbyen om steun van het Nederlandse kabinet te vergaren voor het Deense non-paper over het Sustainable Corporate Governance-initiatief van de Europese Commissie?⁶

Hoe beoordeelt u dit verzoek van het Deense ministerie? Hoe hebben Nederlandse ministeries hierop gereageerd?

Is het Ministerie van Buitenlandse Zaken betrokken of aanwezig geweest bij een bijeenkomst over het voorstel van de Europese Commissie die bedrijvenorganisaties, waaronder Danish Industry en VNO-NCW, hebben georganiseerd voor ambtenaren van EU-lidstaten in maart 2021? Zo ja, hoe?

Antwoord 6 en 7

Het kabinet heeft over IMVO en (Europese) IMVO-wetgeving regelmatig contact met alle stakeholders, waaronder VNO-NCW. Het is niet bekend met het verzoek van het Deense Ministerie van Economische Zaken, noch het evenement voor ambtenaren van EU-lidstaten in maart 2021. Wel heeft het

² Besluit van de voorzitter van de Europese Commissie betreffende de oprichting van een onafhankelijke Raad voor Regelgevingstoetsing, C(2015) 3263 final

³ Mededeling van de voorzitter van de Europese Commissie: de werkmethode van de Europese Commissie, P(2019) 2, p. 10.

⁴ Mededeling van de voorzitter van de Europese Commissie: de werkmethode van de Europese Commissie, P(2019) 2, p. 11.

⁵ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c851d397-9584-11ec-b4e4-01aa75ed71a1-.0001.02/DOC_2&format=PDF

⁶ Corporate Europe Observatory, Inside Job, p. 14.

kabinet het verzoek ontvangen van de Deense overheid om het non-paper te ondertekenen, waarvan is afgezien.

Vraag 8

Hoe beoordeelt u de constatering van CEO dat het bedrijfsleven de RSB succesvol heeft belobbyd? Is de RSB volgens u in deze situatie nog goed in staat geweest om de verschillende belangen bij de totstandkoming van IMVO-wetgeving goed te wegen?

Antwoord 8

In vraag 2 en 3 is reeds aangegeven dat bij de uitvoering van hun taken de leden van de RSB en het ondersteunend personeel volgens het RSB-oprichtingsbesluit geacht worden onafhankelijk te handelen en dat zij instructies vragen noch aanvaarden. Het kabinet kan niet beoordelen in hoeverre het bedrijfsleven al dan niet succesvol bij de RSB heeft gelobbyd, noch in hoeverre de RSB in staat is geweest verschillende belangen af te wegen.

Vraag 9

Wilt u zich ervoor inzetten om openbaarheid te verkrijgen over de gesprekken en andere uitwisseling tussen de RSB en lobbyorganisaties van het bedrijfsleven?

Antwoord 9

Nederland zet zich sinds lange tijd samen met een aantal gelijkgezinde lidstaten in voor meer transparantie omtrent de totstandkoming van wet- en regelgeving in de EU. In 2019 presenteerde Nederland samen met negen andere lidstaten het non-paper «*increasing transparency and accountability of the EU*» met daarin concrete suggesties ter modernisering van transparantie in de Raad en het EU-besluitvormingsproces. Deze inzet heeft een aantal concrete resultaten opgeleverd, waaronder vergrote transparantie van triloggen. In september 2021 heeft Nederland samen met Duitsland en Denemarken een *transparency pledge* gelanceerd en in maart 2022 een online evenement als opvolging van de *pledge* georganiseerd. De *pledge* is door alle lidstaten, de bij de Conferentie over de toekomst van Europa betrokken Commissarissen, de EU Ombudsman en 50 Europarlementariërs ondertekend. De aanbevelingen uit de Conferentie over de toekomst van Europa kunnen de beleidsagenda op dit terrein verder voeden. Daarnaast blijft het kabinet zich inzetten voor de punten die nog niet gerealiseerd zijn uit het non-paper van 2019: herziening van de transparantieverordening; herziening van de interne Limité-richtsnoeren van de Raad, zodat minder Raadsdocumenten de Limité-markering krijgen en de Limité-markering van documenten tijdig wordt opgeheven; en toezien op snelle totstandkoming en ingebruikname van de inter-institutionele wetgevingsdatabase (*One-stop IT-shop*). De RSB stelt specifiek in zijn jaarverslag van 2021⁷ dat hij bij de uitvoering van zijn mandaat als een intern, onafhankelijk en objectieve adviseur geen adviezen zoekt of accepteert van interne of externe stakeholders of lobbygroepen. Verder is de RSB gehouden aan een aantal bepalingen die ook voor andere onderdelen van de EU gelden. Zo moet de RSB een openbaar register van zijn documenten hebben en publiceert de RSB tevens een lijst van de conceptadviezen die zijn behandeld. Onder andere via dit jaarverslag communiceert de RSB ook over zijn activiteiten en voortgang.

Vraag 10

Kunt u in dat licht toelichten waarom het Adviescollege Toetsing en Regel-druk (ATR) voor de derde keer om advies wordt gevraagd over IMVO-wetgeving, na de eerdere adviezen over hetzelfde onderwerp in 2020 en 2021?⁸

⁷ rsb_report_2021_en.pdf (europa.eu)

⁸ ATR advies aan de Minister van Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking – Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen, 27 augustus 2020, <https://www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2020/09/44-U117-Ministerie-van-BZ-Internationaal-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-w.g.pdf>; Advies van het ATR over bouwstenen voor IMVO-wetgeving, 2 juli 2021, Kamerstuk 26 485, nr. 373.

Antwoord 10

Naast het adviseren over wetgeving kan het ATR op verzoek van het Parlement of regering ook adviseren over beleid en regelgeving. Bij de totstandkoming van het nieuwe IMVO-beleid in 2020 en de ontwikkeling van de bouwstenen voor IMVO-wetgeving in 2021 heeft het kabinet advies gevraagd aan het ATR. De adviesaanvragen gingen in op de vraag in welke mate de regeldruk voor ondernemingen van het nieuwe IMVO-beleid en de bouwstenen IMVO-wetgeving proportioneel zouden zijn. Het is de wens van het kabinet om belanghebbenden en adviesinstanties vroegtijdig mee te nemen in de ontwikkeling van beleid en wet- en regelgeving zodat de kwaliteit ervan versterkt kan worden.

Het ATR zal wederom worden betrokken bij de totstandkoming van nationale IMVO-wetgeving. Advisering van het ATR is een vaststaand element in nationale wetgevingstrajecten. Momenteel wordt een nationaal wetsvoorstel voorbereid. Rond de zomer van 2023 wordt het voorstel naar verwachting aan uw Kamer aangeboden.

Vraag 11

Hoe kan het ATR volgens u een afgewogen advies geven over de wenselijkheid van IMVO-wetgeving, als het college in zijn eigen woorden de regering en Staten-Generaal per definitie «adviseert [...] om de regeldruk voor bedrijven, burgers, en beroepsbeoefenaren in de zorg, onderwijs, veiligheid en sociale zekerheid, zo laag mogelijk te maken»?⁹ Heeft het kabinet niet juist besloten tot de invoering van IMVO-wetgeving, omdat juist door het ontbreken van bindende regeldruk de naleving van de OESO-richtlijnen door bedrijven ver onder de maat is?

Antwoord 11

Het mandaat van het ATR bepaalt dat het toetst op de transparantie van regeldrukeffecten. Hierbij toetst het niet op de wenselijkheid van wetgeving, maar op de vraag of ten opzichte van de doelstelling gekozen is voor de optie met de laagste regeldrukkosten. Daarnaast beziet het ATR of voldoende aandacht is besteed aan de werkbaarheid voor de doelgroep. Het is aan het kabinet om een advies van het ATR al dan niet over te nemen. Daarbij zal de regeldruk en uitvoerbaarheid voor het MKB goed in het oog worden gehouden

Vraag 12

Hoe kan het ATR gezien de partijpolitieke kleur van de collegeleden een afgewogen, objectief en gebalanceerd advies geven over IMVO-wetgeving?

Antwoord 12

Het ATR is een onafhankelijk adviescollege. Het college wordt samengesteld op basis van bestuurlijke ervaring, relevante kennis en ervaring met regeldruk zoals die door de doelgroepen wordt ervaren. Het ATR beoordeelt of de juiste beslisinformatie voorhanden is, of in het voorstel op een juiste manier de regeldrukkosten in beeld zijn gebracht en of daarbij gekozen is voor de optie met de laagste regeldrukkosten ten opzichte van het gestelde doel. Het ATR levert hierdoor een bijdrage aan de kwaliteit van voorgestelde wetgeving.

Vraag 13

Deelt u de mening dat het ook verstandig zou zijn dat betreffende Nederlandse IMVO-wetgeving er een organisatie moet zijn die die het kabinet adviseert of wetgeving effectief is om misstanden tegen te gaan, de toegang tot recht voor slachtoffers verbetert en in lijn is met de richtlijnen voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)?

Antwoord 13

Dit is heden het geval, zoals eerder bericht aan uw Kamer zal na de zomer van 2022 de internetconsultatie starten voor het nationale IMVO-wetsvoorstel. Deze consultatie staat open voor iedereen. Ook adviesinstanties zoals de Raad voor de Rechtspraak en het ATR zullen advies uitbrengen. Voordat het

⁹ <https://www.atr-regeldruk.nl/over-atr/>

kabinet het wetsvoorstel aan uw Kamer doet toekomen zal de Raad van State een advies uitbrengen. Ook de Raad van State bekijkt de effectiviteit van het nationale wetsvoorstel.

Naast het betrekken van adviesinstanties worden bij de ontwikkeling van nationale IMVO-wetgeving stakeholders en experts betrokken. Het gaat om experts uit het bedrijfsleven, maatschappelijk middenveld en de wetenschap. Onder andere via formele en informele consultaties wordt advies ingewonnen over de effectiviteit van toekomstige IMVO-wetgeving ten aanzien van het tegengaan van misstanden en het verbeteren van toegang tot herstel voor slachtoffers. Dat laatste was ook een belangrijk onderwerp bij de herziening van het Nationaal Actieplan Bedrijfsleven en Mensenrechten en de bijbehorende consultaties. Dit plan wordt deze zomer aan uw Kamer aangeboden. Bovendien wordt op ambtelijk niveau regelmatig kennis uitgewisseld met het secretariaat van het *Centre for Responsible Business Conduct* van de OESO. Ook de SER heeft geadviseerd over IMVO-wetgeving, met aandacht voor de verwachte effectiviteit en coherentie met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Vraag 14

Bent u bereid de komende maanden in de discussies over de Europese IMVO-richtlijn de Europese Commissie te wijzen op de niet objectieve rol van het RSB in de uiteindelijke invulling van de richtlijn?

Antwoord 14

De RSB speelt de komende maanden geen rol meer bij de totstandkoming van de Europese richtlijn. Momenteel wordt het CSDDD-voorstel besproken in de Raad en het Europees Parlement. Daarna starten de trilogie tussen de Raad, het Europees Parlement en de Europese Commissie.